

JAARVERSLAG 2010

Inhoudsopgave

Pag. 2: Profilering in Nederland en internationale aandacht

Pag. 3: Zaken die het Fonds steunt of steunde

Pag. 8: Het bestuur

Pag. 9: Grondleggers en ondersteuners

Pag. 10: Doelstellingen, Statuten / Reglementen en Contact

Pag. 11: Exploitatieoverzicht 2010

Profilering in Nederland en internationale aandacht

Voor het Persvrijheidsfonds was 2010 een bewogen jaar, met enkele markante hoogtepunten: de presentatie van de eerste Persvrijheidsmonitor, de tweestrijd Nina Storms-Eric Smit en de uitspraak van het Europese Hof in de AutoWeek-zaak.

Prof. dr. Wouter Hins (Universiteit Leiden en Universiteit van Amsterdam) en mr. dr. Marga Groothuis (Leiden) tekenden voor de eerste nationale Persvrijheidsmonitor die op 3 mei tijdens de Dag van de Persvrijheid werd gelanceerd. Zij werden geassisteerd door mr. Chris Wiersma en mr. Damiaan van Eeten. Over 2009 zijn grote gebeurtenissen en ‘kleinere’ incidenten op het brede gebied van de persvrijheid in Nederland gesignaleerd, samengevat en geanalyseerd. Een paar conclusies: “Nederland raakt qua wetgeving in Europa achterop”. En: “De Wet Openbaarheid Bestuur (WOB) is aan modernisering toe”. Ons fonds zal deze monitor mede dank zij het Stimuleringsfonds voor de Pers jaarlijks laten verschijnen.

Sterk de aandacht trok onze steun aan journalist/schrijver Eric Smit in zijn al jaren slepend conflict met zakenvrouw Nina Storms-Vleeschdrager. Dat kwam in de zomer in een stroomversnelling, toen mevr. Storms (voorheen Brink) beslag liet leggen op alle persoonlijke en zakelijke bezittingen van de freelancejournalist. Mediabreed was er veel response van de pers, waardoor er sprake was van een sterke profilering van het Persvrijheidsfonds. Na het zoveelste kort geding werd er een wapenstilstand gesloten. In december werden er buiten de rechtszaal zaken gedaan en was de druk op Smit van de baan.

Op 14 september oordeelde de Hoge Kamer van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg, dat de bescherming van journalistieke bronnen in Nederland tekort schiet. Deze principiële uitspraak is gedaan naar aanleiding van een inval door het Openbaar Ministerie bij AutoWeek van Sanoma Uitgevers in 2002. Het weekblad werd toen op intimiderende wijze door justitie gedwongen om beeldmateriaal af te staan van een illegale straatrace in Hoorn. De foto's waren gemaakt onder toezegging van anonimiteit aan de deelnemers van die straatrace. Door de inbeslagname werd die afspraak geschonden. De zeventien rechters van het Europese Hof veroordeelden dit unaniem als een ongeoorloofde inbreuk op de journalistieke bronbescherming. Sanoma krijgt van de Nederlandse Staat een kostenvergoeding van 35.000 euro. Deze opzienbarende uitspraak trok wereldwijd de aandacht en was een groot succes voor advocaat Otto Volgenant (Kennedy Van der Laan).

Bij de fondsenwerving was er na magere jaren sprake van een bescheiden inhaalslag. De Nederlandse Publieke Omroep besloot ons drie jaar lang ruimhartig te steunen. De NPO treedt hiermee in het voetspoor van o.a. de Stichting Democratie en Media, Roos, de NVJ, het Genootschap van Hoofdredacteuren, NTR (voorheen NPS) en het FD.

RON ABRAM, voorzitter Persvrijheidsfonds

De ‘Persvrijheidsmonitor Nederland 2010’ (ISBN 9789079700233) is nog verkrijgbaar à € 9,95 bij elke boekhandel en rechtstreeks bij uitgeverij AMB, Postbus 7, 1110 AA Diemen / info.amb@xs4all.nl

#Voor meer over Storms-versus-Smit en over de AutoWeek-zaak zie www.persvrijheidsfonds.nl

Zaken die het fonds steunt of steunde

Eric Smit vs. Nina Storms

Het slepende conflict tussen zakenvrouw Nina Storms en journalist Eric Smit lijkt, buiten de rechtszaal, te zijn opgelost. Komende drukken van 'Nina, de onweerstaanbare opkomst van een powerlady' zullen vergezeld gaan van een uitgebreide bijlage, meldt Storms' woordvoerder Kay van de Linde op 13 december 2010. De bijlage wordt geschreven door Eric Smit en zal ingaan op enkele door Storms bestreden passages. De overeenkomst betekent dat Storms alle lopende rechtszaken tegen de journalist intrekt. Dit jaar werd nog beslag gelegd op het huis, bankrekeningen en royalties van het Smit. Storms spreekt van een "prettige en evenwichtige oplossing" van het conflict. Eric Smit spreekt van "een elegante oplossing na een loopgravenoorlog van bijna zes jaar".

WAT VOORAF GING

Onderzoeksjournalist/schrijver Eric Smit werd jaren juridisch belaagd door mevr. N. Storms-Vleeschdrager. In een kort geding dat zij tegen hem aanspande om de uitgave van het boek 'Nina' te verhinderen won hij glansrijk. Zij heeft daarop hoger beroep laten aantekenen. Ook liep er een bodemprocedure die zij tegen zijn boek uitgebracht. Daarnaast liepen er nog twee bodemprocedures van mevr. Storms tegen Eric Smit. Het had er alle schijn van dat zij hem kapot wilde procederen.

Op 8 juli maakte Smit de steun van het Persvrijheidsfonds wereldkundig in een persbericht. Een dag later liet mevrouw Storms beslag leggen op alle persoonlijke en zakelijke bezittingen van Smit. Maandag 19 juli hebben de bestuursleden Ron Abram en Erik Jurgens de besluitvorming toegelicht in een gesprek met Nina Storms en haar man Pieter. Mevrouw Storms kwam met het voorstel om te komen tot een bindende bemiddeling tussen auteur Eric Smit en haar. Abram en Jurgens brachten dit aanbod op dinsdag 20 juli over aan Smit, omdat zij bindende bemiddeling op zich een goed instrument vinden.

Zij namen kennis van het standpunt van Eric Smit: "Een proces over het boek biedt meer mogelijkheden voor waarheidsvinding, vooral via getuigenverhoren. Ik heb jaren in het boek geïnvesteerd, ik wil kunnen bewijzen dat het op waarheid berust. Bemiddeling geeft te weinig mogelijkheden daartoe."

Abram en Jurgens hebben dit standpunt diezelfde dag ter kennis gebracht van het echtpaar Storms. Hiermee kwam er een einde aan de actieve rol van het Persvrijheidsfonds.

Inmiddels heeft mevrouw Storms in etappes de beslagen voorlopig opgeheven.

Tijdens een door Smit aangespannen kort geding op 29 juli is er ook een soort schikking getroffen die een dag later uitmondde in een gesprek onder vier ogen tussen Nina Storms en Eric Smit.

Hierin werd een "wapenstilstand" overeengekomen; beide partijen zullen elke vorm van publiciteit schuwen.

Autoweek vs. De Staat

Het Persvrijheidsfonds ondersteunde in de zaak **Autoweek vs. De Staat** een uniek hoger beroep bij de Grote Kamer van het Europese Hof voor de Rechten Van de Mens in Straatsburg. Het hoger beroep bij het Europese Hof werd in behandeling genomen door de Grote Kamer.

Sanoma Uitgevers verdedigde op 6 januari jl. bij de Grote Kamer van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens het hoger beroep in de zaak AutoWeek versus de Nederlandse staat. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg heeft op 14 september 2010 aangegeven dat de bescherming van journalistieke bronnen in Nederland tekort schiet.

Persbericht Sanoma

Sanoma Uitgevers wint AutoWeek-zaak bij Europese Hof

Europese Hof onderstreept het belang van journalistieke bronbescherming
Hoofddorp, 14 september 2010 - Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens in Straatsburg heeft vandaag aangegeven dat de bescherming van journalistieke bronnen in Nederland tekort schiet. Deze principiële uitspraak is gedaan naar aanleiding van een inval van het Openbaar Ministerie bij het weekblad AutoWeek van Sanoma Uitgevers in 2002. AutoWeek werd in 2002 op intimiderende manier door de politie gedwongen beeldmateriaal af te staan van een illegale straatrace in Hoorn. Deze foto's waren door een AutoWeek-journalist gemaakt onder toezegging van anonimiteit aan de deelnemers van die straatrace. Door de inbeslagname werd die afspraak geschonden. Het Europese Hof heeft nu geoordeeld dat dit een ongeoorloofde inbreuk maakt op de journalistieke bronbescherming.

Nederlandse bronbescherming schiet te kort

Het journalistiek brongeheim is een hoeksteen van de persvrijheid, zo wordt nog eens bevestigd in dit principiële arrest. Door de hoofdredacteur van AutoWeek enige tijd te arresteren en te dreigen met het platleggen en doorzoeken van alle Sanoma redacties (in het weekend van het huwelijk van Willem-Alexander en Maxima) om zo druk uit te oefenen op Sanoma om beeldmateriaal van een illegale straatrace af te geven, handelde de Nederlandse Staat in strijd met artikel 10 EVRM.

En die beperking van de uitingsvrijheid had niet de door artikel 10 lid 2 EVRM vereiste wettelijke basis. Immers, onder Nederlands recht kan de Officier van Justitie zonder rechterlijke toets besluiten tot inbeslagname van journalistiek materiaal. Het Hof is het met Sanoma eens dat er in beginsel altijd een met waarborgen omklede rechterlijke toetsing moet plaatsvinden voordat journalistiek bronmateriaal door het OM in beslag kan worden genomen. De Nederlandse Staat is veroordeeld tot betaling van een kostenvergoeding van 35.000,- euro aan Sanoma. Aldus het persbericht.

Journalistiek verheugd met uitspraak

Hoofdredacteur AutoWeek Tonie Broekhuijsen: "Het gaat om een principiële zaak en ik ben dan ook blij met deze uitspraak. De voor het journalistieke beroep noodzakelijke bescherming van bronnen en bronmateriaal werd door Justitie in deze kwestie met voeten getreden. Voordat journalistiek bronmateriaal door het OM in beslag kan worden genomen, zou er in beginsel altijd een met waarborgen omklede rechterlijke toetsing moeten kunnen plaatsvinden, en daar was in dit geval geen sprake van."

Een groot aantal journalistieke organisaties ondersteunde deze case. Thomas Bruning, secretaris van het Persvrijheidsfonds: "In Nederland is bronbescherming nog onvoldoende bij de wet geregeld. Een wetsvoorstel daartoe is in voorbereiding. Dat wetsvoorstel zal moeten worden aangescherpt naar aanleiding van dit arrest van het Europese Hof en dat is een goede zaak".

Brede journalistieke steun

Het bezwaar van Sanoma Uitgevers werd onderschreven door een groot aantal organisaties, waaronder het Persvrijheidsfonds, de NVJ, het Genootschap van Hoofdredacteuren, de VVOJ, en tientallen buitenlandse en internationale organisaties, zoals de European Federation of Journalists, Media Legal Defence Initiative en de International Press Institute.

De procedure is behandeld door mr. Otto Volgenant van advocatenkantoor Kennedy Van der Laan.

Omschrijving case

AutoWeek maakte in 2002 beeldopnamen van een illegale straatrace in Hoorn onder toezegging van anonimiteit aan de deelnemers. Het Openbaar Ministerie heeft inbeslagname van het beeldmateriaal geëist. Toen dit werd geweigerd, met beroep op bronbescherming, werd hoofdredacteur Tonie Broekhuijsen gearresteerd en Sanoma Uitgevers werd bedreigd met 'sluiten van de tent'.

Achteraf bleek dat de redenen voor de inbeslagname niet zo urgent waren als gesteld. Er werd door Justitie gezegd dat het ging om 'een zaak van leven en dood'. Maar uiteindelijk bleek het te gaan om een auto die betrokken was geweest bij een ramkraak (deze auto stond overigens niet op de foto's en Justitie heeft deze foto's niet meer gebruikt). Van de kant van Justitie werd onevenredige druk uitgeoefend op Sanoma om de CD Rom af te staan. Uiteindelijk heeft Sanoma de CD Rom onder protest afgegeven en tekende bezwaar aan tegen de gevolgde procedure.

Gregorius Nekschot

In het voorjaar van 2008 werd de cartoonist **Gregorius Nekschot** na een politie-inval in zijn woning enkele dagen in de cel gezet. Het Openbaar Ministerie vond dat een aantal van zijn cartoons, geplaatst op internet, haat zaaiden en lasterlijk waren. Dit zorgde voor veel beroering en leidde tot Kamervragen. Het Persvrijheidsfonds zegde steun toe indien Justitie tot vervolging zou overgaan. In het najaar van 2010 seponerde het OM de zaak "hoewel sommige cartoons strafbaar waren". Het fonds vindt het jammer dat de rechter nu geen oordeel kan vellen over deze principiële zaak, die belangrijk is voor o.a. cartoonisten en columnisten. Na een - zoals de NVJ verwoordt - "buitenproportionele actie die de vrijheid van meningsuiting ernstig aantast".

Alberto Stegeman

Alberto Stegeman, journalist bij SBS 6, onderzoekt in zijn programma 'Undercover in Nederland' deels met verborgen camera's dubieuze zaken. Ettelijke keren stelde hij veiligheidslekken op **Schiphol** aan de kaak. Hij is door de rechtbank Schiphol-Oost veroordeeld tot een boete van 1.740 euro, wegens het vervalsen van een KLM-pas en het zich op verboden terrein begeven. De hoogte van de boete is conform de eis. De rechtbank erkent dat de journalist heeft gehandeld omdat hij misstanden aan de kaak heeft willen stellen en daarom in beginsel een beroep kan doen op de vrijheid van meningsuiting, maar komt tot de veroordeling omdat de journalist niet proportioneel heeft gehandeld. Het Persvrijheidsfonds is teleurgesteld in de uitspraak en ondersteunt het hoger beroep van Stegeman.

Telegraafjournalisten De Haas en Mos

Cassatieberoep van de Telegraafjournalisten De Haas en Mos tegen de Staat der Nederlanden (AIVD, journalisten in 2006 gevolgd en afgeluisterd, schending bronbescherming).

Opnieuw steun, nu aan het vervolg van de procedure van De Telegraaf en andere belanghebbenden versus de AIVD, bij het Europese Hof.

WOB-procedures

In ons land wemelt het van **WOB-procedures**. Wij willen soms in hoger beroep steun mogelijk maken. **Brenno de Winter**, befaamd strijder voor de WOB, heeft een zaak tegen de gemeente Kaag en Braassem gewonnen. De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) streeft beperking van de WOB, De Winter en anderen streven minimaal een correcte uitvoering van de regels na. Het Persvrijheidsfonds staat positief tegenover steun tegen een mogelijke VNG-actie.

ROOS

De Stichting Roos, die de belangen van de regionale omroepen behartigt, verloor in mei 2010 een kort geding tegen Eredivisie C.V. over het gebruik van voetbalbeelden voor nieuwsuitzendingen. De rechter vond wel dat regionale tv-omroepen toegang tot de beelden mochten hebben, maar hij verbood het gebruik van deze beelden. Roos had het proces over deze ‘flitsenregeling’ aangespannen om “het fundamentele recht op vrije nieuwsgaring en informatievoorziening te verdedigen”. Ondanks de ‘zege’ heeft de vertegenwoordiging van de eredivisieclubs toch een bodemprocedure ingesteld.

Het Persvrijheidsfonds steunt Roos om de uitspraak “gebeurtenissen tijdens de wedstrijden zijn nieuws, niet de reportages” te laten toetsen. Het gaat om principiële vragen als: Prevaleert auteursrecht boven persvrijheidsrecht? En: Is voetbal entertainment of nieuws?

Trouw

In de gevangenis van Vught zit Mahamud Said Omar vast in afwachting van de behandeling van een uitleveringsverzoek van de Verenigde Staten. Hij wordt in dat land (volgens de Nederlandse overheid) ervan verdacht mensen in ons land te hebben geronseld voor de terroristische organisatie Al-Shabab, actief in Somalië. Tot tweemaal toe is een verzoek van Trouw om Omar te mogen interviewen geweigerd. Het dagblad gaat nu een ‘voorlopige voorziening’ aan de rechter vragen, omdat het vindt dat hier sprake is van een beperking van de vrije meningsuiting van een man tegen wie *in een ander land* verdenkingen bestaan. Het fonds steunt Trouw hierin, evenals de NDP.

Stichting Ostade Blade

Tweede cassatie van de Stichting Ostade Blade, uitgeefster van het toenmalige tijdschrift Ravage (dat tegenwoordig alleen nog online verschijnt) tegen de Staat der Nederlanden. In 1996 is er een onrechtmatige huiszoeking geweest, waarbij veel journalistiek materiaal in beslag is genomen. Het fonds betaalt een gedeelte van de proceskosten, die de stichting heeft gemaakt, maar ondersteunt een mogelijke gang naar ‘Straatsburg’ niet financieel.

Opinio

Voorgenomen ondersteuning van **Opinio in bodemprocedure** die de toenmalige minister-president Balkenende tegen het opinieweekblad had aangespannen na publicatie van een gefingeerde toespraak, is door het faillissement van het blad van de baan.

Kleintje Muurkrant

Onafgebroken verschijnt **Kleintje Muurkrant** sinds 1977 in Den Bosch. Via het openbaar maken van gegevens en feiten, het geven van achtergrondinformatie en het verspreiden van discussiestukken wil men het verzet tegen misstanden in de maatschappij aanwakkeren en aanzetten tot zelfstandig kritisch denken en handelen.. Op dit moment dreigt de rechter de Muurkrant monddood te maken door bij voorbaat diverse publicaties te verbieden, hetgeen aanleiding geeft tot schadeclaims van mensen die zich gedupeerd voelen. Het bestuur van het fonds heeft ingestemd met steun.

Bestuur

Het bestuur van het Persvrijheidsfonds wordt gevormd door:

Ron Abram, ooit o.a. hoofdredacteur AD, voorzitter Raad voor de Journalistiek en voorzitter NVJ - *voorzitter*

Thomas Bruning, algemeen secretaris NVJ, jurist - *secretaris*

Erik Jurgens, was o.a. hoogleraar, voorzitter NOS, lid van de Tweede Kamer en later van de Eerste Kamer - *penningmeester*

Maria Henneman, ex-hoofdredacteur Avro Netwerk, directeur/eigenaar communicatie- en media bureau

Folkert Jensma, ex-hoofdredacteur NRC Handelsblad, nu juridisch commentator en verslaggever van deze krant

Bertus Tichelaar, manager/hoofdredacteur van Uitgesproken EO, Moraalridders, Knevel & Van den Brink, Dit is de Dag en andere EO-programma's, lid bestuur Stichting Raad voor de Journalistiek namens de Publieke Omroep.

Auke Visser, was tot voor kort algemeen directeur Sanoma Men's Magazines, nu zelfstandig mediaconsulent, voorzitter Groep Publiekstijdschriften NUV, bestuurslid Stichting Raad voor de Journalistiek

Ondersteuners

Grondleggers

Het Nederlands Genootschap van Hoofdredacteuren en de Nederlandse Vereniging VAN JOURNALISTEN zijn de grondleggers van het Persvrijheidsfonds, de komende jaren ook materieel.

Ondersteuners

De Stichting Democratie en Media zegde ruimhartig financiële steun toe voor 2008, 2009 en 2010

Stimuleringsfonds voor de Pers

Nederlandse Publieke Omroep (2010, 2011 en 2012)

Stichting Het Financiële Dagblad (eveneens voor drie jaar)

Stichting Regionale Omroep Overleg en samenwerking ROOS (2008 tot en met 2010)

Nederlandse Programma Stichting NPS (tegenwoordig NTR)

Stichting Reprorecht

RTL Nieuws

Nederlands Uitgeversverbond-NUV, via Groep publiekstijdschriften (GPT) en Nederlandse Dagbladpers (NDP)

International Federation of Journalists

Sanoma Men's Magazines

Kennedy van der Laan

Doelstellingen

De Stichting Persvrijheidsfonds heeft de volgende doelstellingen:

- Het entameren en ondersteunen van juridische procedures welke een principiële karakter hebben, die het de beroepsgroep mogelijk blijft maken in zoveel mogelijk vrijheid haar werk te kunnen doen;
- Het verdedigen van de persvrijheid in de meest ruime zin van het woord;
- Gelden ter beschikking te stellen voor het voeren van principiële procedures, die persvrijheid van de Nederlandse media en meer specifiek het werken van die media in de meest optimale ongehinderde omstandigheden mogelijk moeten maken;
- Het -onder meer in rechte- kunnen aanvechten en/of bestrijden van alle door overheid of anderen direct of indirect opgeworpen belemmeringen, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.

Statuten

(zie www.persvrijheidsfonds.nl)

Reglementen

(zie www.persvrijheidsfonds.nl)

Contact

- Adresgegevens secretariaat:
Stichting Persvrijheidsfonds
Postbus 75997
1070 AZ Amsterdam
e-mail: mail@persvrijheidsfonds.nl
telefoon: 020-6766771 (via de NVJ-centrale)
bankrekeningnummer: ING 667103511
- De aanvraag voor een financiële bijdrage dient schriftelijk te geschieden door een verzoek te richten aan bovenstaand adres.
De aanvraag dient te zijn gedagtekend en ondertekend en dient te bevatten:
 - a. de naam, het adres, het e-mailadres en zo mogelijk het telefoonnummer van de aanvrager
 - b. de motivering van de aanvraag, waarbij aangegeven dient te worden op welke wijze de financiële bijdrage zal worden gebruikt in overeenstemming met de doelstellingen van de stichting
 - c. zo mogelijk kopieën van stukken die de aanvraag kunnen onderbouwen

Exploitatie

STICHTING PERSVRIJHEIDSFONDS

Resultatenrekening per 31 december 2010

<u>Ontvangsten</u>		<u>Uitgaven</u>	
Bijdragen		Steunbijdragen en Advocaat- en advieskosten	
Stichting Roos	€ 3.750,00	keizer Advocaten: inzake Stegeman / OM	€ 5.000,00
Stichting Democratie en Media	€ 20.000,00	ST Ostade blade rente	€ 4.221,20
Nederlandse Vereniging van Journalisten	€ 5.000,00	Trouw BV Bijdrage Steun	€ 2.500,00
Het Financieele Dagblad	€ 5.000,00	ST Muckraker Steunrechtszaak E Smit	€ 5.000,00
HR, Cooper te Arnhem	€ 200,00	Tomlow advocaten de stelling	€ 3.365,71
H Broerse Utrecht	€ 10,00	Tomlow advocaten de stelling - factuur nto	€ 1.634,29
T Dieben Spierdijk	€ 5,00		
Ned Genootschv Hoofdredacteuren	€ 2.500,00		
Project Monitor Persvrijheid 2009 (Stim.fonds)	€ 5.500,00	Totaal Advocaat- en advieskosten	€ 21.721,20
Stichting Roos	€ 3.750,00		
NPS 2008	€ 5.000,00	Persvrijheidsmonitor project kosten	
NPS 2009	€ 5.000,00	UVA: Bijdrage voor instituut voor informatierecht	€ 1.000,00
Genuit, Eindhoven, donatie	€ 20,00	UV Leiden: bijdrage Prof.A.W. Hins persvrijheidsmonitor	€ 1.000,00
NPO bijdrage 2010	€ 10.000,00	Marjolein Odekerken, Journalistiek onderzoek	€ 2.500,00
NVJ, bestemming restgelden NUV	€ 10.000,00	Otto Cramwinckel	€ 654,50
		Otto Cramwinckel	€ 297,50
Totaal bijdragen	€ 75.735,00	Totaal Persvrijheidsmonitor project kosten	€ 5.452,00
		Bestuurskosten	€ 2.738,98
Advocaat- en advieskosten		Administratieve dienstverlening NVJ	€ 1.000,00
processt autoweekzaak, kennedy vd Laan	€ 9.000,00	Bankkosten	€ 13,42
		Resultaat boekjaar 2010	€ 57.293,90
Rente RC	€ 146,35		
Rente Topspaarrek	€ 3.238,15		
Vergoeding kosten	€ 100,00		
Totaal	€ 88.219,50		€ 88.219,50